

Mitä on informaatiohyvinvointi ja miten sitä voisi tukea?

Tutkimuspäällikkö, VTT Minttu Tikka

Cultural, Behavioral and Media Insights Centre CUBE

Informaatiohyvinvointia etsimässä: Miten tukea osallisuutta ja hyvinvointia digitaalisessa yhteiskunnassa?

- 01/2024 – 09/2025
- Toteuttaja CUBE (*Cultural, Behavioural and Media Insights Centre*), THL
- Rahoittaja Sitra
- Tutkimushankkeen tavoitteena:
  - Lisätä ymmärrystä informaatioympäristön ja hyvinvoinnin suhteesta
  - Hahmotella informaatiohyvinvoinnin käsite
  - Tunnistaa informaatiohyvinvointia estäviä/ edistäviä seikkoja
  - Kehittää rakenteita, prosesseja ja tapoja, joilla informaatiohyvinvointia voidaan tukea

Uhkakuvista hyvinvoinnin edistämiseen

- Digitaalisen informaatioympäristön haitat hyvinvoinnille
- Syy-seuraussuhde vai jotain monimutkaisempaa?
- Informaatioympäristön ambivalenssi
- Julkisen keskustelun uhkadiskurssin seuraukset (van Duyn & Collier 2018)

Aineisto

Kirjallisuuskatsaukset

- laskennallinen ja laadullinen
- yksilö ja makrotaso

Sidosryhmätilaisuudet x 2 (kevät 2024)

- n. 50 hlö
- asiantuntijat, viestijät, tutkijat, päätöksentekijät

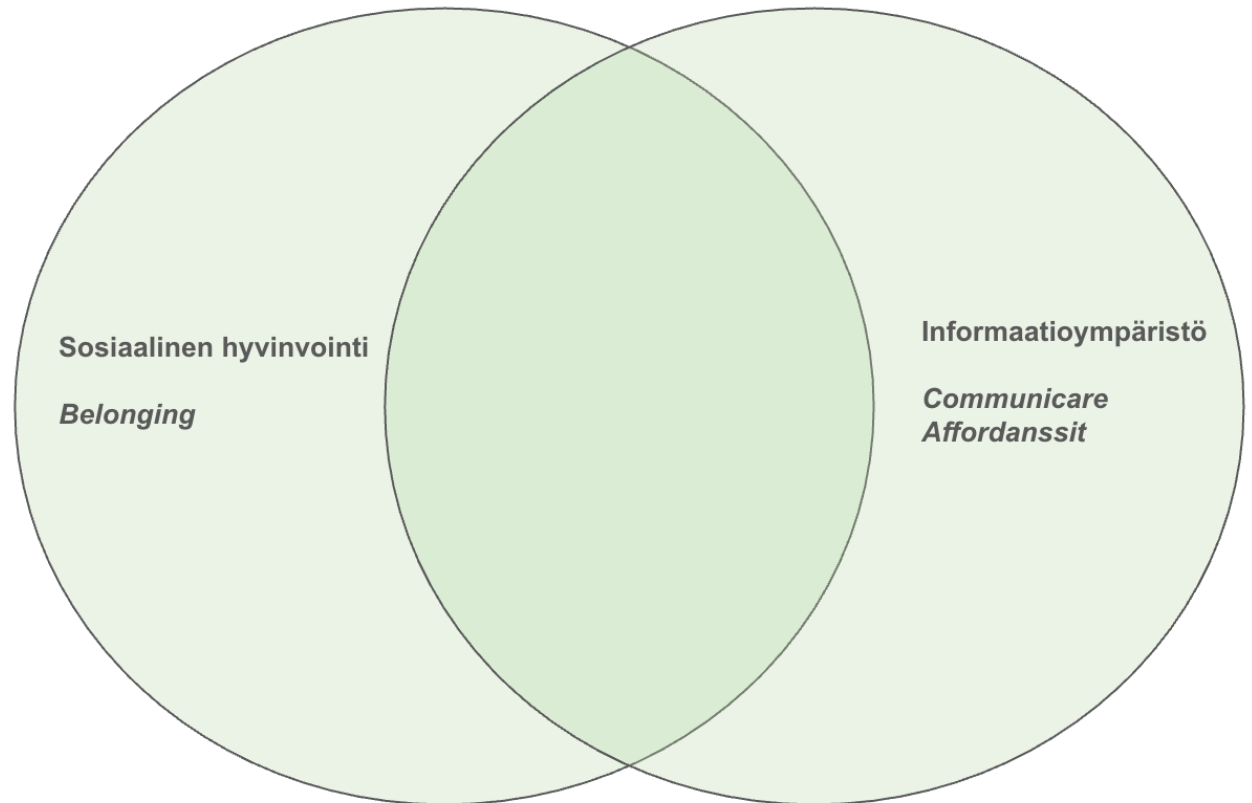
Kansalaiskysely

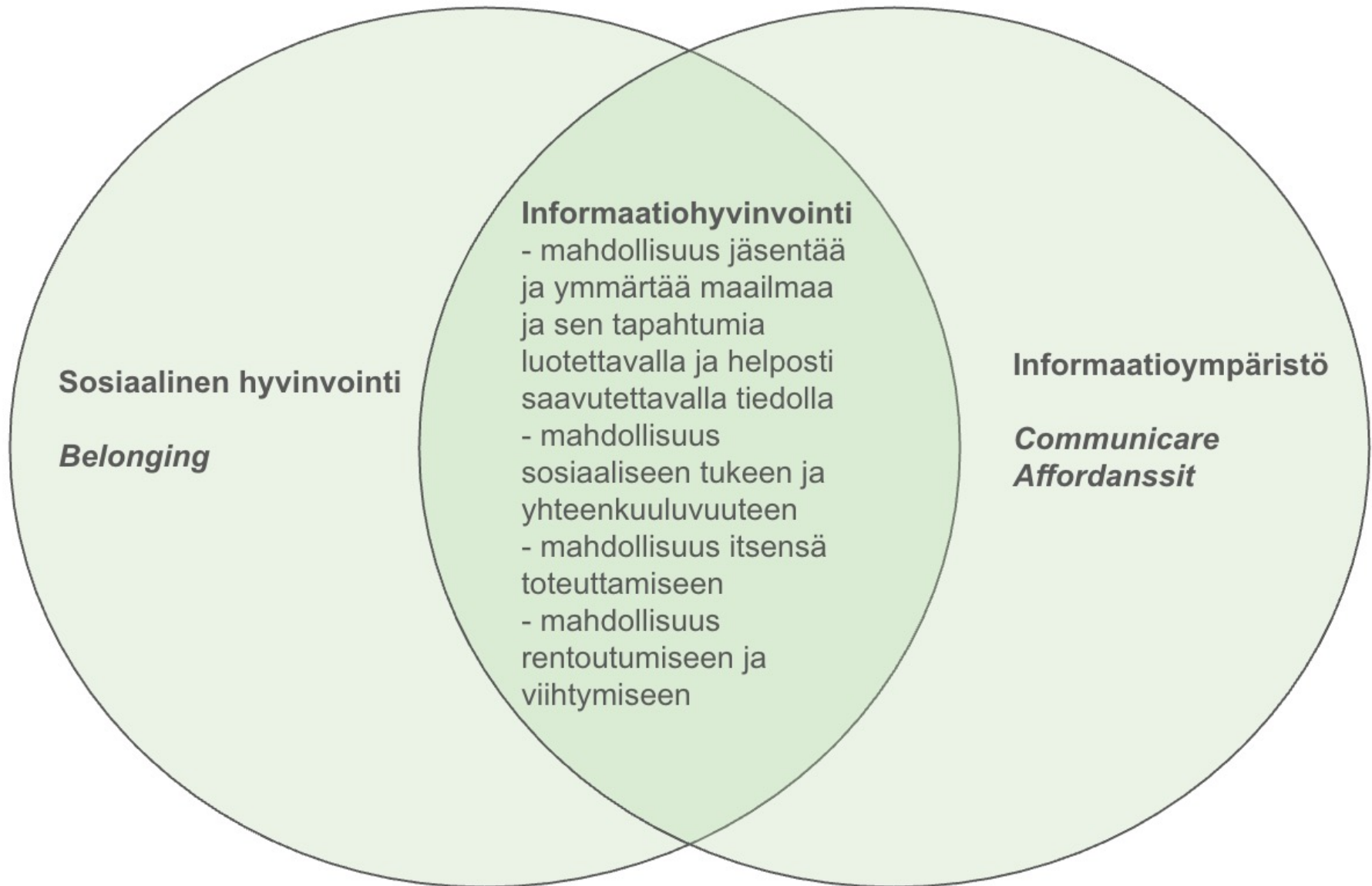
- Nettipaneeli (n= 1041)

Informaatiohyvinvointi

- Informaatiohyvinvointi on kansalaisten sosiaalista hyvinvointia digitaalisessa informaatioympäristössä

Kansalais-
näkökulmia
informaatio-
hyvinvointiin

Kyselytutkimuksen
tuloksia
CUBE-raportti 1/2025

Epäluotettava tieto ja informaatiotulva aiheuttavat huolta ja kuormitusta

Informaatioympäristössä olevan tiedon epäluotettavuus ja virheellisyys aiheuttivat vastaajissa eniten huolta avovastausten perusteella (28 %).

Vastaajat kokivat mis- ja disinformaation merkittäviksi uhkiksi, jotka vaikeuttavat luotettavan tiedon löytämistä ja lisäävät epävarmuutta.

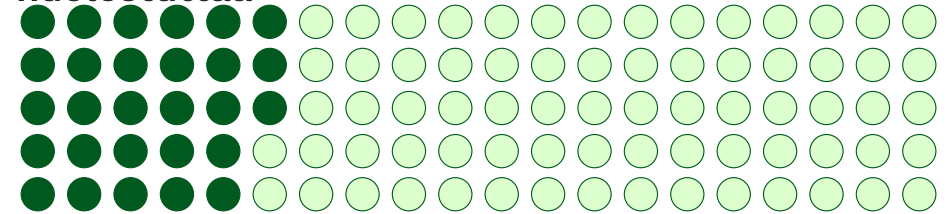
Myös liiallinen ruutuaika, informaatiotulvasta johtuva kuormittuminen ja some-riippuvuus mainittiin merkittävinä hyvinvointia uhkaavina tekijöinä.

Virheellisen tiedon ja digitaalisten alustojen kouruttavuuden nähtiin uhkaavan erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointia.

Mitkä asiat informaatioympäristössäsi aiheuttavat sinulle tällä hetkellä huolta?

Tiedon epäluotettavuus ja virheellisyys huolestuttaa

28 % vastaajista

- ” Totuus on kadonnut tietotulvaan, tieto informaatiotulvaan. Luotettavan tiedon löytäminen on hyvin vaikeaa niin keskustelupalstoilla kuin valtamediassakin.
- ” Eniten huolestuttaa juuri lapset ja nuoret tässä informaatiotulvassa ja feikkiuutisten seassa.
- ” Liiallinen ajankäyttö somen parissa, aivojen kuormittuminen.
- ” Informaatioympäristössä leviävä viha erilaisia ihmisiä kohtaan.

Yhteydenpito, yhteisöllisyys ja luotettava tieto tukevat hyvinvointia

Viidennes kyselyyn osallistuneista (19 %) kertoi avovastauksissaan, että luotettava tiedonsaanti ja tiedon helppo saavutettavuus ovat merkittäviä hyvinvointia tukevia tekijöitä.

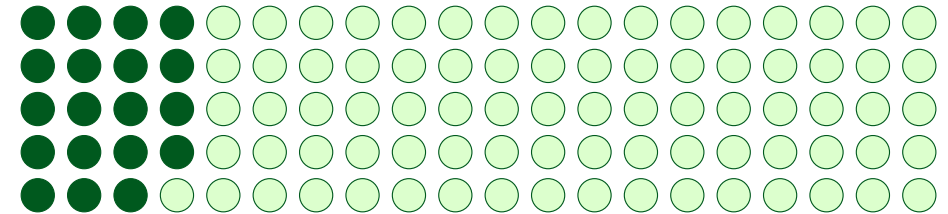
Yhteisöllisyyteen liittyvät teemat korostuvat 16 %:ssa vastauksista hyvinvointia tukevinasiaina. Yhteydenpito läheisiin ja vertaistuki koetaan entistä helpompina nopeiden viestialustojen ansiosta.

Muita esiin nousseita teemoja olivat mahdollisuudet uuden oppimiseen ja itsensä kehittämiseen.

Digilaitteita käytetään myös rentoutumiseen ja ajanviettoon, joilla on tärkeä merkitys hyvinvoinnille ja arjen tasapainolle.

Miten informaatioympäristösi tukee tällä hetkellä hyvinvointiasi?

19 % vastaajista pitää luotettavaa tiedonsaantia tärkeänä hyvinvoinnin kannalta

- ” Saan vertaistukea ja tunteen, etten ole yksin.
- ” Vinkkejä, inspiraatiota, opin uutta.
- ” Eläinvideot on kivoja.
- ” Ajankulua, rentouttavalla/mukavalla tavalla.

Vastuu informaatiohyvinvoinnista kuuluu monelle toimijalle

Kansalaisten mielestä usean eri toimijan tulisi ottaa vastuuta ihmisten hyvinvoinnista informaatioympäristössä.

Perinteisiltä uutismedioilta odotetaan esimerkiksi puolueetonta ja neutraalia uutisointia, kun taas sosiaalisen median alustoilta haitallisten sisältöjen hallintaa.

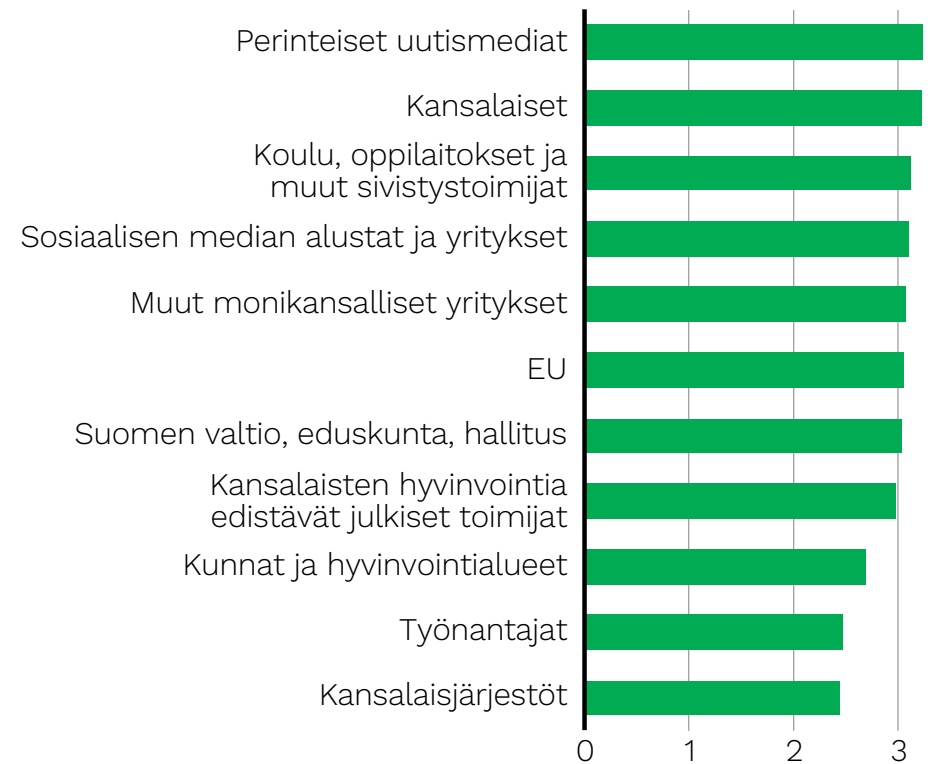
Kouluilta ja oppilaitoksilta odotetaan medialukutaidon ja kriittisen ajattelun edistämistä.

Myös kansalaiset näkevät itsellään olevan vastuuta. He kokevat tärkeäksi positiivisen viestinnän, hyvän käytöksen, esimerkin näyttämisen, oman informaatioympäristön hallinnan sekä väärinkäytöksistä ilmoittamisen.

Kuinka paljon eri toimijoiden tulisi ottaa vastuuta ihmisten hyvinvoinnista?

Keskiarvo, kaikki vastaajat | 1 = ei lainkaan, 4 = erittäin paljon

Lähde: THL 2025

10

Keinoja, joilla kunnat & hyvinvointialueet voisivat kehittää informaatioympäristöämme

1. Tiedottaminen ja viestintä

- Tarve selkeälle, avoimelle ja ajankohtaiselle viestinnälle
- Faktapohjaisuus ja disinformaation torjunta korostuvat
- Toiveita kriisiviestinnän parantamisesta ja positiivisemmasta sävystä
- Viestintäkanavien monipuolistaminen ja sosiaalisen median hyödyntäminen

2. Palveluiden saavutettavuus

- Digipalveluiden käytettävyys ja tietoturva nousivat esiin toistuvasti
- Tarve selkeille verkkosivuille ja puhelinpalveluiden parantamiselle
- Palveluiden tulisi olla lähellä ja helposti saavutettavissa, myös niille, joilla ei ole digivalmiuksia

3. Lasten ja nuorten suojeleminen

- Huoli älylaitteiden ja somen liiallisesta käytöstä kouluissa
- Ehdotuksia kännykkäkielloista, ruutuaikasuosituksista ja mediakasvatuksesta
- Tarve mielenterveyspalveluiden vahvistamiseen erityisesti nuorille

4. Luotettavuus ja valvonta

- Toiveita avoimemmasta ja vastuullisemmasta päätöksenteosta
- Eettisyys, läpinäkyvyys ja vihapuheen torjunta mainittiin usein - Tarve valvonnan ja sääntelyn vahvistamiseen, erityisesti disinformaation osalta

5. Kansalaisten osallistaminen ja koulutus

- Medialukutaito ja valistus nähtiin keskeisinä keinoina
- Tarve osallistaville käytännöille, kuten kyselyille ja palautekanaville
- Yhdenvertaisuus tiedonsaannissa ja erityisryhmien tukeminen

6. Informaatioympäristön haittojen ehkäisy

- Huomio turvallisuuteen, nettiriippuvuuteen ja haitallisen sisällön torjuntaan
- Tarve ennaltaehkäisevälle työlle ja tiedon oikeellisuuden varmistamiselle
- Ehdotuksia turvallisen tilan periaatteiden noudattamisesta

Instituutioiden, organisaatioiden ja yhteisöjen rooli informaatiohyvinvoinnin tuottajina

- Informaatiohyvinvoinnin vastuu ei kuulu vain yksilölle, vaan vaatii instituutioiden, organisaatioiden ja yhteisöjen aktiivista roolia
- Mesotaso toimii sillanrakentajana yksilön tarpeiden ja ylätasen säädäntävallan välillä: kunnat, koulut ja järjestöt voivat edistää informaatiohyvinvointia konkreettisin toimin
- Hyvinvoinnin tukemisen tulisi olla osa arvopohjaa
- Informaatiohyvinvointi ei ole irrallinen hyvinvoinnin osa-alue, vaan se kietoutuu osaksi luottamusta, turvallisuutta ja yhteiskunnallista toimivuutta.

20.5.2025

Kiitos!
minttu.tikka@thl.fi